

GALAXIS ÚTIKALAUZ STOPPOSOKNAK: IRÁNY AZ IF BOLYGÓ!

Patricia Goodson: *Becoming an academic writer: 50 exercises for paced, productive and powerful writing.* SAGE Publications Ltd., ISBN 978-1-4522-0386-7, 248 oldal

MARÁZ Anikó

pszichológus, doktorandusz

ELTE PPK Pszichológiai Intézet

Klinikai Pszichológia és Addiktológia Tanszék

aniko.maraz@gmail.com

Ki ne szeretne jól írni? Hát még ha impakt faktort osztogatnak érte! *Becoming an academic writer.* Ez a könyv annak való, aki jól és tudományosan szeretne írni. Például én. Ezért aztán gyorsan meg is rendeltem. Aztán megérkezett, s vele együtt jött az alcíme is. *50 exercises for paced, productive and powerful writing.* EXERCISES. Köszönöm, de azért szereztem érettségit, hogy ne kelljen többet munkafüzetekben turkálnom. És amúgy is szűkös jószág az idő, van jobb dolog is, mint béna feladatokkal bíbelődni (többek között cikket kell írni...). Kíméletlenül félretettem hát a könyvet. Néha azért reményteljesen rásandítottam, vajon eltűnt-e már az az EXERCISES felirat a borítóról. Teltek a hetek, hónapok, de a pimasz szócska csak nem tágított. Na jó, gondoltam, nagyjából átfutom a könyvet, s aztán sürgősen megy a legfelső polcra porosodni.

Kénytelen-kelletlen elkezdtem tehát olvasni. Az előszó stresszmentes (!) írásadag- és -minőségnevekedést ígér, cserébe csupán bizalmat és időt kér. Csak?! Aztán szép lassan kiderül, hogy *annyira* azért nem légből kapottak a követelések, sem pedig az ígére-

tek. Számtalan kutatási bizonyíték van rá ugyanis, hogy a kimagaslóan produktív tudományos szerzők pontosan az írást tekintik életük egyik legfontosabb feladatának, melyre nem mulasztanak el időt félretenni naptárjukban. Másrészt a produktív szerzők sokat gyakorolnak. Gyakorlás hatására ugyanis a használatba vett neuronok körül megvastagszik a myelinhévely, aminek eredménye a gyorsabb és hatékonyabb jelfeldolgozás. Senki nem születik zongoristának, teniszjátékosnak vagy írónak, hanem mindenki sok-sok gyakorlás (és hibázás!) árán jut az áhított mestertudomány birtokába. Kutatási, sőt neuropszichológiai bizonyítékok sorakoznak tehát a könyv módszere mellett – persze hogy ezzel lehet a legkönnyebben levenni a lábáról egy kezdő és ambiciózus academic writert. Legyen hát, vágjunk bele.

Pislákoló bizalmamért cserébe rögtön kaptam egy régi-új identitást. Goodson szerint ugyanis nincsen kutató írás nélkül, vagyis ha tetszik, ha nem, egy tudományos munkatárs nem más, mint író. A kereskedelmi könyvek szerzőin túl ugyanis egyetlen másik szakma túlélése sem függ annyira a publikációk

mennyiségétől és minőségétől, mint a tudományos kutatómunkáé. Ennek tudatában még meglepőbb, hogy a kutatók többségének pontosan az írásra nem jut elegendő ideje. Goodson szerint az idő sajnos nem spontán születik – nekünk kell megtalálni és bevésni a naptárunkba. Csináljunk neki időt. Ez az első feladat.

Ezután bemelegítő feladatok következnek. Vázlatírás, íróblog vezetése és persze más szerzők titkainak fejtegetései. Nem csak az írók írnak, hogy legyen mit enniük, hanem az írás egy mindennapi alapkészség, melyre az élet sok területén szükségünk van, az e-mailektől egy rendelés leadásán át a házmesternek írott panaszlevélig. Manapság tehát illik tudni írni. Ahhoz azonban, hogy szakmailag (is) jól tudjunk írni, elengedhetetlen a megfelelő szakmai szókinccs, valamint a szakmai nyelvtan alapos ismerete és tudatos fejlesztése. Ehhez találunk feladatokat a harmadik és negyedik fejezetben. Nem kell nagy dolgokra gondolni egyébként – az egyik feladat például minden nap új szót tanulni, a másik pedig szó szerint lemásolni egy általunk kedvelt író néhány bekezdését. Unalmas és néhol bosszantó a tanulás, de sajnos túl kell esni rajta. Némi vigaszt jelenthet talán, hogy legyen szó anyanyelvi vagy nem anyanyelvi íróról, az „academinglish” nyelvjárás tanulási görbéje mindenkinél egyforma.

Ahogy elég egyformák vagyunk a visszajelzés fogadásában is: körülbelül úgy lehetünk vele, mint a keserű zöldségekkel a tányérunkon. Tudjuk, hogy nem finom, mégis megesszük, mert egészséges. Mert szükségünk van rá. Goodson szerint az írói folyamat egyes fázisain más és másfajta visszajelzés az előrevívő. Az elején ösztönző (olvasóalapú) kritikára van szükségünk, míg a procedura vége felé már jöhetnek a negatív, ámbátor építő jellegű (kritériumalapú) meg-

jegyzések. Mintha csokitortával hangolnánk a gyomrunkat a kelkáposztára... Ennek megfelelően az első, káosztól duzzadó vázlatunkhoz egy jóakaró barátot, a második, („megjelent a fény az alagút végén”) vázlatunkhoz egy kollégát, a harmadik, késznek szánt vázlatunk kritikusaként pedig egy tapasztaltabb kollégát (témavezetőt) ajánlatos felkérnünk. Goodson itt veti fel az írói munkaközösségek ösztönző hatását is. Azt javasolja, hogy néhány (2–6) ember alkosson egy csapatot, akik találkozzanak rendszeresen, mert az így nyert szociális-szakmai támasz rendkívüli mértékben fogja javítani a produktivitást. A csapatmunka folyamatáról és fókuszáról a könyvben találunk tanácsokat.

Van tehát egy halomra hordott szó-, mondat-, sőt bekezdéskészletünk, mely jelenleg önállóan, ámbátor épphogy fél lábon egyensúlyozik. Állítólag eddig tartott a kreatív rész az írásban, innentől nincs más dolgunk, mint szerkeszteni és csiszolni a szöveget. Ezen fázis jelentősége olyannyira nem lebecsülendő, hogy Goodson szerint több időt is kell, hogy igényeljen, mint maga a szöveggenerációs szakasz. Persze ehhez is kapunk segítséget: gyakorolhatjuk, hogyan kell minden egyes bekezdést felfűzni az alábbi formula szerint: átkötő szöveg (opcionális) + kulcsmondat + kulcsmondat kifejtése. Ezzel varázsolhatunk szerkezetet és követhetőséget a bekezdésnek. Ezután egy igen hasznos listát kapunk, melyben a leggyakrabban elkövetett szövegszerkesztési hibákat tüntette fel a szerző. Ezek közé tartozik többek között a passzív hang használata (igen! az aktív mondatszerkesztés sokkal felhasználóbarátabb), az „of”-ok halmazása, és a többnyire felesleges that/which. Bevallom, hogy ez a lista immáron az íróasztalom fölött (is) lóg, olyannyira szívembe zártam. További kincset érő források találhatóak ebben a fejezetben az online szinonimaszótá-

rakról, a szórend adta hangsúlyról, valamint a tömörítés csodájáról.

Pedig az igazán értékes és hasznos rész még csak ezután jön. Goodson ugyanis igen részletesen bemutatja és feladatokkal segíti a kézirat bevezetőjének, módszerének, eredményeinek, diszkussziójának, végül pedig absztraktjának megírását (szigorúan ilyen sorrendben!). Ezt a folyamatot egyébként egy igen hasznos és szabadon letölthető sablon is segíti (<http://www.uk.sagepub.com/goodson>). Ha valaki nem is akar a rávezető feladatokkal bíbelődni, a könyv ezen, második részét igen hasznos kéznél tartania a kézirat születésének teljes folyamatán keresztül. A szerző ugyanis pontról pontra leírja, hogy mit kell tartalmaznia az adott résznek, és hogy mi milyen stílusban íródjon. Minden alfejezet egy-egy checklisttel zárul, melyet nincs más dolgunk, mint követni és pipálgatni mintegy a szövegünk ellenőrzésének céljából. Így aztán nem fordulhat elő, hogy az erre szánt „író-időben” egy Diszkusszió alcím után ötlet hiányában órákon át pimaszul bámuljon vissza ránk a fehér lap.

Szóval elolvastam az egész könyvet, betűről betűre. Miért? Mert nem tudtam nem elolvasni. Könnyed, olvasmányos, mégis informatív és tanulságos. Pontosan annyit tanít, amennyire szükségem volt, amennyit be tudtam fogadni. Emellett hibátlan mondat- és szövegszerkesztéssel bír, az egyszerű szavak és mondatfűzés, valamint a be-beszúrt humor olvastatja magát még akkor is, ha a kedves olvasónak nem erőssége az angol. Már csak azért is érdemes elolvasni egyébként ezt a könyvet, hogy ránk ragadjon ez a briliáns írói stílus.

Apropó, nem angol olvasók. Goodson ugyanis ránk is gondolt. A fejezetek végén található egy-egy írás, amely – nagyban támaszkodva Goodson oktatási tapasztalatára – abban segít, hogy hogyan küzdjünk meg tö-

kéletlen angoltudásunkkal. Ráadásul nem csak elvi síkon segíti a harcot, hanem számtalan könnyen hozzáférhető forrást is ajánl, melyek segítenek csiszolni (helyenként pótolni) az angol íráskészségünket.

Márpedig Patricia Goodsonnak bőven van tapasztalata, amire a könyvben felmerülő problémákat építheti. Ő ugyanis a texasi egyetem egészségpszichológiai és kineziológia tanszékének professzora, aki nem mellesleg számtalan nyelvi és filozófiai képzést tudhat maga mögött. Emellett számos tudományos írókurzust tart, és bátran állíthatom: vérében van az írás (valljuk be, nem sokunknak jutna eszébe, hogy a reggeli kávé mellé olvasott napilapból kigyűjtse, majd megtanulja a szavakat, hogy „hátha jó lesz még ez egy cikkhez”. Goodsonnak márpedig ez egy a sok írás-hobbija közül, melyeket karrierje eleje óta üz...). Meg is látszik munkáján a tapasztalat, ugyanis számtalan nívós cikknek a szerzője.

A *Becoming an academic writer* egy olyan idői és intellektuális befektetés, ami busásan megtérül. Még ha nincs is kedvünk/időnk végigmenni mind az 50 feladaton (ami persze a legjobb lenne, de...), a sok tanács igen hasznos forrásként szolgálhat kezdő írók számára. A doktori képzés első és második évében mindenképpen kötelező olvasmány. Ám a szakdolgozat megírásához is mankóul szolgálhat, sőt akkor is haszonnal forgathatjuk, ha túl vagyunk már az első publikációkon, hiszen jó pap holtig tanul. Senki ne ijedjen meg, a feladatok felhasználóbarátok, és könnyen beilleszthetőek bármilyen sűrű naptárba. A szorgalomért cserébe pedig garantált az írásmennyiség és -minőség növekedése. Sok felsőoktatási gyakorlatból hiányzik az írástanítás, holott kezdő kutatók számára ez elengedhetetlen készség a helytálláshoz. Ez a könyv ezt a hiányt igyekszik pótolni; megtanít írni.